

Голишев Олександр Олександрович,
здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти,
спеціальність 011 «Освітні, педагогічні науки»,
Житомирський державний університет
імені Івана Франка

СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ БУДІВЕЛЬНОГО ПРОФІЛЮ

Сьогодні особливо актуальною є потреба в особистостях, здатних швидко адаптуватися до змін у суспільстві, зокрема до нових викликів не лише економічного, а й воєнного характеру. Українська економіка потребує фахівців, які вміють самостійно аналізувати ситуацію, приймати ефективні рішення, опрацьовувати інформацію, а також володіють критичним і креативним мисленням. Важливими якостями сучасного українця є стресостійкість, гнучкість та цілеспрямованість. Орієнтація на професійний розвиток і кар'єрне зростання має стати рушієм відновлення промисловості та зміцнення економіки України у післявоєнний період.

У професійній діяльності фахівець будівельної галузі працює з фінансовою документацією, займається плануванням, організацією та контролем технологічних процесів, проводить маркетинговий аналіз, забезпечує підприємницьку діяльність тощо. Усі ці види діяльності вимагають від спеціаліста відповідного рівня знань, практичних умінь, навичок, а також мотивації та особистісних якостей, які сприяють досягненню високих результатів у професійній сфері. Це підкреслює важливість компетентнісного підходу в межах нашого дослідження. Тому, визначивши основні характеристики, що відображають специфіку компетентності майбутнього кваліфікованого фахівця будівельного профілю, ми можемо чітко окреслити її структуру та зміст.

На основі аналізу та узагальнення літературних джерел, присвячених проблемі дослідження, вважаємо доцільним представити структуру компетентності майбутніх кваліфікованих фахівців будівельного профілю через такі основні компоненти: мотиваційний, когнітивний та діяльнісний.

Мотиваційний аспект відіграє ключову роль у формуванні прагнення до самореалізації як у професійному, так і в суспільному житті. Досягнення високих результатів у професійній діяльності кваліфікованого фахівця будівельної галузі можливо за умови наявності відповідних мотивів, знань, умінь та навичок. З позиції психології, мотивація є основним чинником, що впливає на поведінку людини та формує її активність, виступаючи водночас накопичувачем особистісного досвіду. Видатний психолог С. Рубінштейн підкреслював, що мотиви є центральним елементом особистості. Вивчаючи мотиваційну сферу, ми тим самим вивчаємо і саму особистість [1].

Мотиваційний компонент є фундаментальною передумовою для реалізації інших структурних елементів професійної компетентності, крім того, він забезпечує позитивне ставлення до обраної професії, рівень усвідомлення значущості знань для особистісного та професійного розвитку, а також сприяє ключовому показнику готовності до професійної діяльності. Остання у свою чергу включає формування та розвиток професійних якостей фахівця, серед них

можна виокремити: системність у виконанні завдань, посидючість, відповідальність, дисциплінованість, цілеспрямованість, оперативність у прийнятих рішеннях, ділову ініціативність і наполегливість, ерудованість, надійність у власних силах, а також підприємливість. Сукупність цих характеристик сприяє формуванню фахівця та професіонала в будь-якій галузі.

Когнітивний аспект охоплює професійні знання, включаючи розуміння спеціалізованої термінології, фактів, концепцій, принципів і теоретичних основ майбутньої професії. Важливою його складовою є накопичення системних фахових знань та встановлення міжпредметних зв'язків, які формують теоретичну й методичну основу ефективної професійної підготовки.

Значущість знань у структурі компетентності є очевидною, оскільки вони не лише створюють основу для формування практичних умінь і навичок, а й забезпечують закріплення способів професійної діяльності. Особливе місце в цьому процесі займає знання про методи виконання завдань, представлені у вигляді правил та алгоритмів [2]. Слід зазначити про те, що поглиблення теоретичних і практичних знань майбутніх фахівців будівельного профілю відбувається через опанування загальноосвітніх і загальнопрофесійних дисциплін, таких як: «Фізика», «Теоретична механіка», «Основи підприємництва й управлінської діяльності» та ін. Також формування когнітивного компонента компетентності має базуватися на продуманій системі аудиторних і позааудиторних занять, оскільки тримані знання в подальшому слугують основою для успішного проходження виробничої практики, самостійної роботи та ефективного виконання професійних завдань у реальному житті.

Діяльнісний аспект характеризується вмінням використати набуті знання майбутніми працівниками будівельного профілю, забезпечує не тільки здатність діяти за встановленими алгоритмами в стандартних ситуаціях, а й уміння адаптуватися до нестандартних умов, проявляючи гнучкість мислення та творчий підхід. Формування навчального компонента забезпечує професійну готовність фахівця до ефективної роботи, прийняття обґрунтованих рішень і виконання завдань на високому рівні. Важливою складовою є розвиток

професійно значущих якостей особистості майбутнього кваліфікованого працівника, серед яких: професійна активність, відповідальність, комунікабельність, толерантність, емпатійність, чесність, прагнення до постійної самоосвіти та самовдосконалення, підвищення професійної кваліфікації. Саме поєднання практичних навичок та особистісних характеристик забезпечує належний рівень компетентності майбутніх фахівців будівельної галузі, сприяючи їх конкурентоспроможності на ринку праці та успішній професійній реалізації [3].

Структурні компоненти, що складають основу ключових компетентностей працівників будівельного профілю, тісно взаємопов'язані між собою. Кожен із цих компонентів здатний впливати на розвиток інших, що підтверджує важливість їх комплексного формування. У випадку недостатньої сформованості, хоча й одного з компонентів, працездатність стає неможливою. Напрям подальших наукових досліджень вбачаємо в обґрунтуванні організаційно-педагогічних умов ефективного формування компетентності майбутнього кваліфікованого працівника будівельного профілю.

Список використаних джерел

1. Онопрієнко О. Концептуальні засади компетентнісного підходу в сучасній освіті. *Шлях освіти*. 2007. № 4. С. 32–37.
2. Основи педагогіки та психології: практикум для організації самостійної роботи студентів негуманітарних вищих закладів освіти / автори-упорядн. Л. М. Єршова, О. М. Пелехатий. Житомир, 2009. 110 с.
3. Погребняк С. В. Правова підготовка соціального педагога. *Вісник Глухівського державного педагогічного університету*. Серія: Педагогічні науки. Вип. 15. Ч. II. Глухів : ГНПУ імені О. Довженка, 2010. С. 218–221.